

ANH LINH

ĐỒNG ĐỘI

Lê Cư Nguyễn

Những ngày buồn trôi qua, nhiều lúc tôi tự nghĩ trong lòng, vẫn còn những điều chưa làm đủ như lương tâm của mình mong muốn! Nhất là sau những ngày tôi nhận được tin tức và sự giúp đỡ của anh em đồng đội ngày xưa ở phương trời xa ... Tôi vẫn thấy chưa xứng đáng đối với tình cảm mà tôi đã nhận được.

Buồn tình những lúc như thế này, tôi lấy xe đi tới nhà một thằng bạn ở cùng đơn vị cũ ngày xưa, nói chuyện cho khuây khỏa. Nhà nó chỉ cách nhà tôi hơn 20 km. Thật xui xẻo, nó phải ra tỉnh để lo giấy tờ xây dựng công trình của gia đình. Buồn quá, tôi lòi máy ảnh ra, chụp quang cảnh nhà nó, và quay xe ra về, sau khi đã để lại lời nhắn với vợ nó là tôi có ghé qua thăm.

Ngày hôm sau, tôi lại đi tìm nhà của TH, địa chỉ của TH đã được Anh Cả cho ngày trước. Theo như địa chỉ đã ghi, nhà TH cách nhà

tôi độ chừng hơn 70 km, vậy mà cũng mất gần 2 giờ mới tới Xã đó, kiểm được cái tên của Ấp, chạy xe vào con đường đất cũng khá rộng, vừa đi vừa nhìn số nhà hai bên đường. Cuối cùng tôi cũng đứng trước cổng nhà của TH, tay bấm kèn, vì chung quanh lô nhà của TH đều rào bằng lưới B.40, có cổng sắt. Một người đàn bà đi ra, tôi đoán là vợ của TH.

- Bác hỏi nhà ai thế?

- Có phải đây là nhà anh TH không ạ?

- Thưa vâng, nhưng nhà em vừa đi đám ma trên Hồ Nai, không biết bao giờ mới về? Tôi giới thiệu sơ về mình, biết là người quen của chồng ngày trước, chị mở cổng và mời tôi dắt xe vào sân.

Căn nhà xây bình dị, trông sạch sẽ và ngăn nắp. Chị mời tôi ngồi xuống ghế và gọi con pha nước ra mời khách. Sau đó, chị gọi điện thoại liên lạc với chồng, đoạn chị trao điện thoại cho tôi. Tôi và TH chỉ trao đổi ít câu trên điện thoại, và TH bảo tôi ngồi nhà chờ, TH sẽ đón xe về ngay.

Trong thời gian chờ TH về, tôi được nghe chị vợ của TH kể về những chuyện của gia đình, như chuyện ăn học của con cái, chuyện có đứa đã lập gia đình, nhưng vẫn ở chung một nhà, vì chưa có khả năng mua nhà hay đất để ra ở riêng, chuyện về cuộc sống của vợ chồng chị cũng tạm ổn qua ngày. Nói chung, cũng như mọi người, ai cũng phải lăn lộn với cuộc sống mới.

Hơn nửa giờ sau thì TH về. Tôi đứng lên và hỏi:

- TH có nhận ra tôi không?

- Tôi có nghe tên anh, và cũng mang máng thôi, già cả rồi mà anh.

TH xuề xòa, vui vẻ trả lời tôi rồi anh bước vào trong, có lẽ thay đồ, rồi ra ngồi nói chuyện với tôi. Tôi nói cho TH nghe về việc tôi tìm tới TH hôm nay, và mong TH giúp đỡ.

TH đã kể cho tôi nghe những câu chuyện liên quan đến chuyện tôi đang kiếm tìm. Sau khi được TH cho tôi biết địa chỉ của con ông bà S ở LA. Vì ông bà đã rời bỏ khu LA từ những năm sau 1975. Ông bà đã mua nhà ở khu gia đình TH đang ở, nên cả hai bên qua lại rất thân tình. Gia đình ông bà S lại quen với Sáu V, với Th/T B đều là Linh LLĐB ngày cũ, nên TH mới biết được những gì ông S và con

ông biết lúc đó, về những người Linh bị tử nạn... Anh con trai của ông S giờ vẫn sống ở chỗ cũ LA. TH lấy điện thoại và gọi cho N, con của ông bà S. Đồng thời TH cũng không quên giới thiệu tôi và cho N biết là tôi sẽ vào gặp anh ta để hỏi thăm chuyện cũ trước đây.

Rời khỏi nhà của TH, nóng lòng qua những tin tức vừa biết được, tôi gọi cho thằng bạn đang ở LA để hỏi nó xem có biết gia đình ông bà S ở đó không? Cũng như tôi vào gặp có trở ngại gì không? Thằng bạn cho hay, vì cũng là dân địa phương với nhau, nên nó cũng quen biết gia đình ông bà S đó, dù nay Ông bà S đã mất, nhưng còn cậu con trai tên N, nó cũng quen biết, tôi có thể vào, chắc không có gì trở ngại.

Mừng quá qua cuộc nói chuyện với thằng bạn trên điện thoại, tôi vội vã cho xe quay vào đoạn đường mà ngày trước đã đi, hơn 10 km là tới ĐA. Tôi phải ngồi chờ đò để sang LA. Nước sông mùa này đục ngầu, dâng khá cao. Qua khỏi bến đò LA, đi thêm một đoạn là tới nhà thằng bạn, nó đang ở nhà một mình, cõi trần trùng trục, nó bảo tôi:

- Mày ra sau tắm rửa đi cho mát, tao làm chút gì ăn đỡ, xong tao sẽ dẫn tới nhà thằng N, chắc nó biết nhiều chuyện cũ mày cần, vì lúc đó nó mới 16,17, gì đó, tụi du kích không để ý gì, không như bọn tao.

Cơm nước xong tôi chờ nó đến nhà N, theo sự chỉ dẫn của thằng bạn tôi. Xe chạy qua hết mấy giáo xứ mà ngày trước tôi đã biết, chạy ngược lên phía đồi Bà Ân, cũng hơn 1 km, nó ra hiệu cho tôi dừng xe bên ngoài cổng một ngôi nhà xây khá to và đẹp, mái theo kiểu nhà Thái. Sau vài câu chào hỏi, N cho biết anh ta cũng vừa đi phun thuốc sâu cho lúa mới về, đang định đi tắm.

Sau đó thằng bạn giới thiệu và cũng cho N biết là tôi tìm anh ta để hỏi thăm tin tức về thằng em mất tích năm xưa trên vùng LA này (như tôi đã nói dối với nó). N nhìn tôi và hỏi có phải TH vừa gọi cho anh ta và cho biết là tôi sẽ vào đây phải không? Lúc này, anh ta có vẻ tin và anh đã kể:

- Khi tôi biết những anh lính Biệt Kích bị du kích bắt tại nhà ông bà P, vì tò mò nên hỏi đó có chạy đi xem. Đáng lý ra, nếu ông bà P chờ các anh qua sông luôn, thì chắc không đến nỗi. Ông bà P là người tốt bụng, nhưng lại buôn bán, tiếp tế cho mấy ông trong bung hội đó, cũng như làm nghề chài lưới trên khúc sông này. Thấy các

anh bị đuối, đã chở về nhà nấu cơm cho các anh ăn, nên có người chỉ điểm... Còn có 6 người khác nữa, nhưng số này thì qua sông được, và tôi không nghe họ bị gì.

Giờ lâu quá nên tôi chỉ còn nhớ có một anh tên Một, trong số đó có 2 người cấp bậc Ch/u, tên thì tôi không biết. Lúc các anh BK bị nhốt trong những cái chuồng rào kẽm gai, tôi cũng có lên, lên cho các anh vài liều thuốc lá, cơm thì chỉ có ít thôi, tắm dưới sông thì chân các anh bị cột vào với nhau, có hai du kích trông chừng. Ba ngày sau thì nghe tin các anh bị bắn, xác vớt xuống sông, trong đó có một người bị thương, boi trôn được qua sông bờ bên kia, nhưng cũng chết, và đã được chủ đất ở đó vớt lên, chôn bên cạnh một con suối nhỏ chảy ra sông, tới giờ không hiểu có còn không? Người mà trôi qua bờ bên kia tên là Một, không có ai bóc cốt đi cho đến nay, chủ đất bên đó thì tôi quen, nên tôi rõ như vậy. Còn 11 người bên này thì cũng được vớt lên và chôn hết xuống cái hầm chứa lúa gạo ngày xưa của mấy ông cạnh bờ sông cho đến nay. Tôi khẳng định với anh là chỉ có 12 người bên LA này thôi.

Ngồi nghe N kể lại số phận của 12 đồng đội hy sinh ở giờ phút thứ 25, khi trong tay không còn vũ khí, lòng tôi buồn ngủi thương cảm.

Tôi hỏi N:

- Giờ tôi có thể vào chỗ đó được không?

N hơi chần chừ và bảo tôi:

- Việc này gấp quá, anh cứ về nhà bạn anh đi, tôi sẽ liên lạc với chủ đất ở đó xem như thế nào hẵng hay. Tôi quay về nhà người bạn đề nghị qua đêm, lòng bồn chồn lo lắng. Tối hôm đó bạn tôi báo cho hay N đã liên lạc với anh chủ đất và anh ta đã bằng lòng. Suốt cả đêm hôm đó tôi chỉ mong cho trời mau sáng.

Ngày hôm sau, một mình tôi đi thật sớm lên nhà N, và không quên ghé quán nhỏ bên đường mua một bó nhang. N cũng đang ngồi chờ tôi đến. Trước khi đi N dặn dò tôi là vào khu vực đó, mọi chuyện cứ để anh ta nói, vì N và người chủ đất, cả hai cùng làm việc ở bộ phận Nông Hội xã.

N chở tôi đi bằng xe của tôi, anh chạy ngược lên ranh giới của 3 tỉnh khoảng cách gần 2 km, đoạn N cho xe chạy vào con đường đất bên phải, hai bên là những vườn cây ăn trái, đường sinh lầy, nhiều

đoạn khó đi, vì đang là mùa mưa, chiếc xe nhiều lần chao đảo, tôi ngồi sau phải ôm N thật chặt. Chạy sâu thêm một đoạn đường dài khoảng hơn km nữa, N quẹo xe vào sân gạch rộng của một căn nhà ngói khang trang, xây theo kiểu miền Nam, nhìn trong vườn có những ao cá thật to.

N dựng xe và cất tiếng chào người đàn bà vừa chạy ra đứng trước sân nhà, cả hai người coi cũng thân thiện. Chị chủ nhà mời hai chúng tôi vào nhà, bung nước ra mời.

- Mời hai anh dùng nước, sáng nay ông đi coi cái ống cống nước bị bể, chắc cũng sắp về ngay thôi.

Tôi đưa mắt nhìn băng quơ nơi phòng khách có bộ bàn ghế bằng gỗ đồ khá mắc tiền, cái tủ thờ bằng gỗ cắm lai, trên để hình ông bà song thân thì phải? Được một lúc sau anh chồng chị về, N và tôi đứng lên chào, anh bắt tay tôi, phong cách lịch thiệp, tướng người chắc nịch như một nông dân miệt vườn. Anh chủ đất và N gặp nhau nói chuyện vui vẻ xoay quanh những công việc vườn tược, đất đai, về con đường đang xuống cấp mà chúng tôi vừa đi qua chưa có kinh phí để sửa chữa.

Một lúc sau N mới quay sang tôi và nói :

- Giới thiệu với anh Hai, đây là ông anh bà con của tui, người mà hôm qua tui có nói sơ với anh rồi đó. Giờ thì nói với anh Hai như thế này, chả là ngày trước, những ngày cuối tháng 4 năm 1975, anh tui có người em là một trong những người lính đã chết trên khu vực này như anh đã biết. Chúng tôi là Công Giáo, mùa này sắp là tháng lễ cầu cho các linh hồn, cũng như bên Phật giáo có mùa Vu Lan vậy, chuyện chiến tranh cũ cũng đã khép lại lâu rồi. Qua đây, cũng nhờ anh chỉ cho chỗ đã chôn cất những người ấy, cho anh tui được thắp những nén nhang muộn màng cho người đã mất.

Ngồi nghe N giải bày với anh chủ đất, tôi thật sự hồi hộp không biết anh chủ đất sẽ trả lời làm sao? Không ngờ nghe N nói xong, anh ta chấp nhận dễ dàng, còn vui vẻ kể cho chúng tôi nghe những chuyện tưởng như hoang đường quanh khu vực ấy, mà bao nhiêu người làm nghề chài lưới trên sông đã truyền miệng cho nhau. Anh ta kể:

- Ôi, đừng nghĩ là mấy ông không thiêng, mấy tay làm cá chẳng ai

dám đánh cá trên khúc sông này, mấy Ông quậy lắm. Biết được như vậy, ngày tôi mới vào đây khai phá đất làm vườn, khi có người cho biết mấy ông đang nằm trên phần đất của tôi, tôi có làm mâm cơm, đốt vàng bạc, 11 bộ vàng mã cho mấy Ông, cũng như khăn vái xin mấy Ông để cho tôi làm ăn sinh sống. Nói cho ngay, từ đó tới giờ, gia đình tôi chẳng gặp mấy Ông phá phách gì cả. Mấy tay trên thôn, xã nói tôi lì, không sợ. Nhưng các anh biết, người chết mà mình biết tôn trọng họ, thì họ cũng không phá phách gì mình. Thật tình, bấy lâu nay tôi cũng mong một ngày nào đó, gia đình mấy ông biết, để cải táng đưa về với gia đình.

Nói xong anh ta nhìn chúng tôi nhòe miệng cười thật thoải mái... Riêng bản thân tôi thật yên tâm, và không ngờ gặp được anh chủ đất thật tốt bụng.

Một lúc sau, anh đứng lên và dẫn chúng tôi đi dọc theo bên hông nhà, tiến ra phía bờ sông. Mùa này nhìn con nước chảy, đục ngầu. Cứ tiếp tục theo anh chủ đất men theo bờ cách nhà anh độ hơn 100 m, ở khu đất này anh trồng toàn tre to lấy măng bán; đi tới thêm một đoạn ngắn, anh chủ đất dừng lại và chỉ cho tôi thấy 1 khoảnh đất hơi trũng xuống trước mặt. Tôi đoán có lẽ đây là nơi đồng đội tôi đã nằm xuống.

Tiếng của anh cất lên:

- Chỗ này đây, bao năm rồi, tôi vẫn để nguyên như vậy, chỉ làm cỏ sạch sẽ và trồng thêm bụi chuối cho khỏi lạc chỗ.

Tôi thẫn thờ ngồi xuống, lấy tay vệt những xác lá tre trên nền đất nơi bụi chuối, tay run run đốt những nén nhang mang theo và cắm xuống đất, miệng thầm thì khăn vái:

- Các anh đã sống khôn, thác thiêng, cho tôi tìm gặp các anh hôm nay. Xin các anh tiếp tục phù hộ, giúp tôi mang hài cốt các anh về với gia đình trong thời gian tới.

N và anh chủ đất đứng lặng yên, có lẽ cả hai cũng đang chia sẻ với tôi trong giây phút cảm động này, vì cứ nghĩ tôi đã gặp lại người em đang nằm dưới lòng đất sau bao năm gia đình không nhang khói... Thực ra đây là những đồng đội trước đây của tôi đã nằm xuống ở giờ thứ 25. Thấy tôi có mang theo mấy ảnh nhỏ, anh chủ đất đưa mắt nhìn tôi:

- Có muốn chụp hình, thì anh cứ tự nhiên chụp nghe.

Tôi đưa máy hình lên chụp vội vài tấm, mắt tôi đã mờ đi qua nước mắt ... không biết từ bao giờ. Trước tình cảnh này, anh chủ đất cũng cảm động và hứa sẽ tạo thuận lợi cho việc di dời những hài cốt đó ra khỏi phần đất của anh. Trước khi chia tay với anh chủ đất, tôi nói lời cảm ơn anh:

- Giờ vẫn còn mùa mưa, và tôi cũng không ngờ lại gặp may mắn như hôm nay, nên cũng chưa có chuẩn bị gì. Tôi sẽ về nhà thu xếp, nhưng chắc chắn sẽ trở lại gặp anh một ngày rất gần.

Trên đường về lại nhà N, trong lòng tôi thật sự vừa vui và cũng vừa lo cho những công việc sẽ diễn ra sau này, và không quên nói lời cảm ơn với N đã nhiệt tình giúp tôi, hẹn ngày sẽ gặp lại.

Tôi về đến nhà mình cũng đã hơn 12 giờ trưa, không còn thiết ăn uống gì, ngồi vào bàn viết thư luôn, báo tin tốt đẹp cho TH biết... và dặn dò vợ chồng TH là không cho ai biết công việc tôi làm.

Cảm ơn những Anh Linh Đồng Đội đã chỉ lối, đưa đường cho tôi tìm ra nơi yên nghỉ của các anh, cho tôi thấp được nén nhang muện màng hôm nay. Chúng tôi sẽ mang các anh về với gia đình, sẽ xa vùng đất nghiệt ngã, nơi các anh đã nằm xuống. Mong các anh ngậm cười yên nghỉ •

Đừng tiếp tục nghe lời nói láo

Nhà văn Nga Alexandre Soljenitsym nói:

"Khi thấy thẳng CS nói láo, ta phải đứng lên nói nó nói láo.

Nếu ta không có can đảm nói nó nói láo, ta phải đứng lên ra đi, không ở lại nghe nó nói láo.

Nếu ta không can đảm bỏ đi, mà phải ngồi lại nghe, ta sẽ không nói lại, những lời nó nói láo với người khác."